

**UCHWAŁA NR XXXIX/527/2021
RADY MIEJSKIEJ W ŻUKOWIE**

z dnia 30 listopada 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (j.t. Dz. U. 2021 r. poz. 1372, ze zm. poz. 1834), art. 176 pkt 1 oraz art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (j.t. Dz. U. 2020 poz. 821 ze zm. z 2021 r. poz. 159, poz. 1006) Rada Miejska w Żukowie uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021 – 2023, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Realizację Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021 – 2023 powierza się Gminnemu Ośrodkowi Pomocy Społecznej w Żukowie, przy współpracy z organizacjami i instytucjami z terenu Gminy Żukowo, działającymi na rzecz wspierania rodziny.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gminy Żukowo.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Żukowie

Witold Szmidtke

Załącznik do uchwały Nr XXXIX/527/2021
Rady Miejskiej w Żukowie
z dnia 30 listopada 2021 r.

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE ŻUKOWO
NA LATA 2021-2023**

Żukowo 2021

Spis treści

Wprowadzenie	3
I. Podstawa prawna	4
II. Gmina Żukowo i sytuacja jej mieszkańców.....	5
2.1 Charakterystyka Gminy	5
2.2 Sytuacja demograficzna mieszkańców	6
2.3 Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Żukowo	7
2.4 Analiza potrzeb mieszkańców gminy	10
III. Podmioty i ich zadania wspierające rodzinę.....	11
3.1 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	13
3.2 Urząd Gminy Żukowo.....	23
3.3 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	27
3.4 Placówki oświatowo-wychowawcze.....	28
3.5 Komisariat Policji.....	29
3.6 Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie	30
IV. Cele i efekty Programu	33
4.1 Cele Programu.....	33
4.2 Przewidywane efekty Programu	33
V. Realizatorzy i partnerzy programu.....	34
VI. Zasady finansowania i koszty programu	34
VII. Monitoring, ewaluacja programu	34

Wprowadzenie

Niniejszy Program Wpieranania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 powstał na podstawie Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Jest on kontynuacją Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2018-2020.

Dzieci mają wyjątkowe potrzeby, wymagają troski oraz wsparcia ze strony dorosłych. Naszym zadaniem jest zabezpieczenie dobra dzieci, zapewnienie im odpowiednich warunków do prawidłowego rozwoju i funkcjonowania w społeczeństwie. Jako otaczający je dorośli zobowiązani jesteśmy do obrony wolności i praw przysługujących dzieciom. Przede wszystkim powinniśmy dołożyć wszelkich starań, aby zapewnić dzieciom możliwość wzrastania i wychowywania się w prawidłowo funkcjonujących rodzinach.

Rodzina jest podstawową komórką życia dziecka i w szczególny sposób wpływa na kształtowanie osobowości dziecka. To właśnie rodzina od samego początku buduje system wartości dziecka, wskazuje schematy postępowania i ukierunkowuje jego działanie na resztę życia. Wiadome jest jednak, że nie wszystkie rodziny funkcjonują w sposób prawidłowy, co wiąże się z tym, iż najczęściej nie zapewniają one dzieciom odpowiednich warunków do rozwoju i nie uczą jak wypełniać poszczególne role społeczne.

Dysfunkcje w rodzinach są spowodowane bardzo różnymi czynnikami, takimi jak: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, trudności w przystosowaniu po opuszczeniu zakładu karnego, uzależnienia, przemoc w rodzinie, czy też niskie kompetencje wychowawcze.

Niestety dzieci wychowujące się w rodzinach z dysfunkcjami otrzymują nieprawidłowe wzorce, a to z kolei przekłada się na ich złe funkcjonowanie w społeczeństwie. Takie dzieci są w bardzo trudnej sytuacji, ponieważ bez odpowiedniego wsparcia ich szanse na skorygowanie swojej postawy i postępowania są bardzo niskie.

Dobra współpraca pomiędzy instytucjami, a także w środowisku lokalnym może skutecznie oddziaływać na możliwości udzielenia wsparcia rodzinom, a co za tym idzie również dzieciom. Wspieranie rodzin powinno odbywać się możliwie jak najwcześniej, tak, aby nie dopuszczać do powstawania głębokich dysfunkcji. Warunkiem efektywnej pracy jest jednak zgoda rodziny na podejmowanie działań

oraz jej aktywny udział w ich realizacji. Działania powinny mieć również charakter profilaktyczny. Wszelkie czynności podjęte w celu wsparcia utrzymania pełnej rodziny niosą za sobą zarówno korzyści społeczne, o których wspomniano powyżej, ale też ekonomiczne – z uwagi na wysokie koszty utrzymania ponoszone w związku z pobytem dzieci w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Zadaniem niniejszego Programu jest zaplanowanie działań mających na celu ograniczanie liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, a także przywrócenie rodzinom z dysfunkcjami zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji wychowawczej dla dzieci, w tym również pomoc w umożliwieniu dzieciom powrotu do rodzin biologicznych oraz prowadzenie działań profilaktycznych mających na celu zapobieganie negatywnym zjawiskom społecznym.

Wszystko czego nauczymy nasze dzieci od samego początku, jakie wartości im prześlemy, będzie wpływało na to, jakimi ludźmi będą w życiu dorosłym. Wpłyne to więc w przyszłości na całe społeczeństwo w przyszłości.

Gminny Program jest spójny m.in. z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żukowo na lata 2017-2022.

I. Podstawa prawna

Treść Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 jest zgodna z obowiązującymi krajowymi i międzynarodowymi aktami prawnymi, takimi jak:

- ➔ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej;
- ➔ Europejska Karta Społeczna;
- ➔ Konwencja Praw Dziecka;
- ➔ Powszechna Deklaracja Praw Człowieka;
- ➔ Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249);

- ➔ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1119);
- ➔ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2050);
- ➔ Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem" (Dz. U. z 2020 r. poz. 1329);
- ➔ Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 111 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 877 z późn. zm.);
- ➔ Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. 2019 poz. 2407 z późn. zm.).

Niniejszy Program Wspierania Rodzin nie jest niezgodny z innymi, niewymienionymi powyżej obowiązującymi aktami prawnymi. Powstał natomiast w związku z art. 176 pkt. 1) ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wsparciu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zgodnie z którym opracowanie oraz realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny należy do zadań własnych gminy.

II. Gmina Żukowo i sytuacja jej mieszkańców

2.1 Charakterystyka Gminy

Gmina Żukowo jest położona w województwie pomorskim na terenie powiatu kartuskiego. Zlokalizowana jest na wysokości do 190 m n.p.m., co czyni ją jedną z niżej położonych partii „Szwajcarii Kaszubskiej”. Obszar Gminy Żukowo ma powierzchnię 16 372 ha i wchodzi w skład trójmiejskiej aglomeracji. Miasto Żukowo oddalone jest od centrum Gdańska o 19 km, od centrum Gdyni o 27 km, a Kartuz o 12 km. Główne szlaki komunikacyjne przebiegające przez Gminę Żukowo to droga wojewódzka nr 211 oraz dwie drogi krajowe – nr 7 i nr 20. Dodatkowo Gmina Żukowo posiada na swoim terenie również komunikację kolejową – stacje znajdujące się na jej obszarze pozwalają na bezpośredni dojazd do Gdańska, Gdyni, Kartuz oraz Kościerzyny.

Gmina Żukowo jest gminą miejsko-wiejską i podzielona jest na 22 sołectwa: Babi Dół, Banino, Borkowo, Czaple, Chwaszczyno, Glinicz, Leżno, Łapino Kartuskie, Małkowo, Miszewo, Niestępowo, Nowy Świat, Otomino, Pępowo, Przyjaźń, Rębiechowo, Rutki, Skrzyszewo, Sulmin, Tuchom, Widlino, Żukowo. Sąsiaduje

natomiast z gminami: Gdańsk, Gdynia, Kartuzy, Kolbudy, Przodkowo, Przywidz, Somonino i Szemud.

2.2 Sytuacja demograficzna mieszkańców

Tabela 1. Liczba ludności w Gminie Żukowo w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Ogółem	37 531	39 346	40 454
Ogółem kobiety	18 963	19 768	20 357
Wiek 0-17	4 534	4 774	4 898
Wiek 18-59	11 101	11 562	11 881
Wiek 60 lat i więcej	3 228	3 432	3 578
Ogółem mężczyźni	18 668	19 578	20 097
Wiek 0-17	4 841	5 119	5 273
Wiek 18-59	11 022	11 493	1 760
Wiek 60 lat i więcej	2 805	2 966	3 064

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Tabela 2. Liczba urodzeń i zgonów w Gminie Żukowo w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba urodzeń	542	598	527
Dziewczynki	264	294	259
Chłopcy	278	304	268
Liczba zgonów	235	185	276
Kobiety	99	79	124
Mężczyźni	136	106	152

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Z przedstawionych powyżej tabeli jasno wynika, że przyrost naturalny w Gminie Żukowo jest dodatni. W związku z większą liczbą urodzeń w stosunku do liczby zgonów, a także rosnącą ilością nowych mieszkańców Gminy, bardzo się ona rozrasta. W wielu miejscowościach na jej terenie powstają nowe osiedla i zabudowania. To wszystko prowadzi do zwiększenia gęstości zaludnienia na terenie należącym do Gminy Żukowo.

2.3 Diagnoza problemów społecznych na terenie Gminy Żukowo

W roku 2019 w Gminie Żukowo sporządzona została Diagnoza Problemów Społecznych. W celu jej przygotowania przeprowadzono liczne badania, które pozwoliły na zwrócenie uwagi na najważniejsze problemy, z którymi borykają się mieszkańcy Gminy Żukowo, w tym rodziny i dzieci.

Według przebadanych mieszkańców Gminy Żukowo najważniejszym problemem w środowisku lokalnym jest bezrobocie i ubóstwo. Są to niewątpliwie czynniki mające zdecydowany wpływ na sytuacje rodzin i dzieci. Długotrwałe bezrobocie, które przeważnie prowadzi do doświadczania ubóstwa, jest jednocześnie istotnym czynnikiem stresogennym. Trudności w znalezieniu i podjęciu pracy, a zwłaszcza takiej, która odpowiadałaby predyspozycjom i oczekiwaniom, bardzo mocno wpływają na samopoczucie i niejednokrotnie doprowadzają do frustracji, która w efekcie przekłada się na relacje w rodzinie. W tym samym badaniu, mieszkańcy Gminy Żukowo uznali za mniej ważne problemy społeczne wzrost przestępczości oraz kryzysy rodzin.

Z przeprowadzonych badań wynika, że problem nadużywania alkoholu w Gminie Żukowo jest na średnim poziomie ryzyka – mieszkańcy w większości piją okazjonalnie, jednak kiedy to robią to zwykle w dużych ilościach. Świadomość mieszkańców na temat szkodliwości spożywania napojów alkoholowych również znajduje się na średnim poziomie, jednakże wykazują oni właściwe postawy wobec spożywania alkoholu przez dzieci, młodzież, czy też kobiety w ciąży. Napoje alkoholowe są dostępne w większości sklepów spożywczych, na stacjach benzynowych, czy też wielu innych miejscach. Tak szeroka dostępność do tego środka sprzyja pogłębianiu się uzależnienia i tym samym oddziałuje na funkcjonowanie rodzin.

Uzależnienie od nikotyny również okazuje się być bardzo rozpowszechnione. Z badania wynikało, że prawie 25% dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo regularnie pali tradycyjne papierosy, a około 16% okazjonalnie. Z kolei około 6% dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo regularnie pali e-papierosy. Po zliczeniu wszystkich tych osób okazuje się, że prawie połowa dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo w mniejszym lub większym stopniu korzysta ze środków nikotynowych.

Kolejnym poważnym problemem występującym wśród mieszkańców Gminy Żukowo jest zażywanie narkotyków i dopalaczy. Ponad 50% badanych wie, że osoby z ich bliskiego otoczenia zażywają takie substancje. Około 10% z nich posiada

też wiedzę o tym, gdzie można nabyć substancje odurzające. Jako najbardziej popularne wskazane zostały: marihuana, haszysz, dopalacze, a także leki zażywane w celu odurzania się.

Przemoc w rodzinie jest niewątpliwie bardzo poważnym problemem środowiskowym. Aż 43% badanych mieszkańców Gminy Żukowo wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby, które są dotknięte tym problemem lub mają takie podejrzania. Jednakże pomimo dość dużej świadomości mieszkańców Gminy Żukowo na temat przemocy, mniej niż połowa z nich ma wiedzę o tym, gdzie należy zwrócić się, aby pomóc osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.

Dość dużym problemem okazuje się również cyberprzemoc. Około 25% badanych wskazało, że ma w swoim otoczeniu osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego (zniesławienie, włamanie na konto, wyłudzenie), natomiast około 33% respondentów podejrzewa, że dotknęło to kogoś z ich otoczenia. Innym istotnym problemem wskazanym przez badanych mieszkańców Gminy Żukowo jest uzależnienie od komputerów i Internetu. Z pośród badanych, aż 88% odpowiedziało, że jest to dość powszechne lub nawet bardzo powszechne zjawisko w ich otoczeniu.

Inną grupą, która została przebadana na potrzeby przygotowania wspomnianej już diagnozy są dzieci i młodzież z terenu Gminy Żukowo. Jak można się domyślać, powyżej wskazane problemy społeczne wśród badanych dorosłych przekładają się na problemy pojawiające się wśród dzieci i młodzieży. Im o starszej młodzieży mówimy, tym większy odsetek osób, które już eksperymentują z alkoholem, papierosami, a także substancjami psychoaktywnymi.

Jak wynika z przeprowadzonych badań, problem spożywania alkoholu przez dzieci i młodzież szkolną jest w Gminie Żukowo poważnym problemem. Około 25% dzieci uczęszczających do klas 4-6 ma już za sobą pierwsze spożywanie alkoholu, w klasach 7-8 jest to już około 50% uczniów. Badana młodzież i dzieci wskazały, że w znacznej mierze jest to picie okazjonalne, na przykład podczas spotkań ze znajomymi. Bardzo niepokojącym sygnałem jest ich wskazanie, że zdarza się im spożywać alkohol w towarzystwie rodziny, co oznaczać może przyzwolenie na to wśród dorosłych.

Przeprowadzone badania wykazały, że około 10% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych chociaż raz w życiu zapaliło papierosa, jeżeli chodzi o uczniów klas 7-8, to jest to aż 38%. W tym wypadku przeważnie jest to palenie okazjonalne

z rówieśnikami, jednak zdarza się również w szkole (na przerwach) oraz w towarzystwie rodziny – ponownie jest to niepokojący objaw.

Dostęp dla dzieci i młodzieży do zakupu wyrobów tytoniowych, czy też napojów alkoholowych jest bardzo łatwy. Niewątpliwie potęguje to problem dotyczący używania tych produktów przez osoby poniżej 18 roku życia. Ponad 30% uczniów klas 7-8 szkół podstawowych przyznaje, że zakup alkoholu, czy też wyrobów tytoniowych nie jest dla nich problemem – określają to jako raczej łatwe lub bardzo łatwe do zrobienia.

Obecnie problem zażywania narkotyków i dopalaczy nie jest bardzo rozpowszechniony wśród dzieci i młodzieży szkolnej z Gminy Żukowo. Zaledwie niewielki odsetek z nich przyznaje, że zdarzyło im się eksperymentalnie zażyć narkotyki lub dopalacze. Istotne jednak jest, że około 15% badanych uczniów posiada wiedzę gdzie można zakupić takie środki i uważa dostęp do nich za raczej łatwy lub nawet bardzo łatwy.

Istotnym problemem wśród uczniów z Gminy Żukowo jest doświadczanie agresji oraz przemocy, zarówno fizycznej, jak i psychicznej. Młodzi respondenci przyznają, że spotykają się z przemocą pomiędzy rówieśnikami i pojawia się ona zarówno w środowisku szkolnym jak i pozaszkolnym. Natężenie tych zachowań jest różne, część uczniów przyznaje, że są to sporadyczne zdarzenia, inni jednak doświadczają ich regularnie (kilka razy w miesiącu lub nawet codziennie).

Niepokojącym zjawiskiem jest również ilość spędzanego czasu przed komputerem przez dzieci i młodzież. Uczniowie spędzają codziennie kilka godzin przed komputerem. W roku 2020 ich ilość znacznie wzrosła ze względu na naukę w trybie zdalnym przez większość roku szkolnego. Poza wykorzystywaniem komputera i Internetu do nauki, większość dzieci i młodzieży używa ich również do grania w gry, korzystania z portali społecznościowych, czy też po prostu do przeglądania różnego rodzaju treści w Internecie dla zabicia wolnego czasu. Są oni tam również narażeni na doświadczanie hejtu i innych działań z zakresu cyberprzemocy. Przyznaje to już 17% uczniów klas 4-6 szkół podstawowych oraz 33% uczniów klas 7-8. Wśród starszych uczniów wyraźniej widoczne jest stykanie się z różnego rodzaju przemocą w Internecie, jednak jak można zauważyć spotyka to również młodsze dzieci. Dodatkowo zagrożeniem jest również łatwy dostęp oraz skłonność uczniów do korzystania z gier hazardowych. Są one coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży szkolnej.

W celu szerszego poznania zdiagnozowanych problemów społecznych w Gminie Żukowo wskazane jest zapoznanie się z Diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych Gminy Żukowo z 2019 roku.

2.4 Analiza potrzeb mieszkańców gminy

Skupiając się na zdiagnozowanych problemach społecznych w Gminie Żukowo, a w szczególności tych dotyczących i mających wpływ na rodziny i dzieci w nich żyjące, należałoby wskazać wynikające z nich potrzeby do podjęcia działań:

- ➔ działania na rzecz zmniejszania poziomu bezrobocia wśród mieszkańców Gminy Żukowo;
- ➔ działania na rzecz zmniejszania doświadczania przez mieszkańców Gminy Żukowo biedy i ubóstwa;
- ➔ działania na rzecz zwiększania dostępności i rozpowszechniania informacji wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo, na temat uzależnienia od alkoholu, szkodliwości spożywania alkoholu, a także możliwości uzyskania wsparcia w zakresie leczenia uzależnienia od alkoholu; działania profilaktyczne w tym zakresie;
- ➔ działania na rzecz zwiększania dostępności i rozpowszechniania informacji wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo, na temat uzależnienia od nikotyny, szkodliwości palenia papierosów, a także możliwości uzyskania wsparcia w zakresie leczenia uzależnienia od nikotyny; działania profilaktyczne w tym zakresie;
- ➔ działania na rzecz zwiększania dostępności i rozpowszechniania informacji wśród dzieci i młodzieży oraz dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo, na temat uzależnienia od środków psychoaktywnych, ich szkodliwości, a także możliwości uzyskania wsparcia w zakresie leczenia uzależnienia od narkotyków i innych środków psychoaktywnych; działania profilaktyczne w tym zakresie;
- ➔ działania na rzecz monitorowania i kontroli w zakresie dostępności do alkoholu i wyrobów tytoniowych dla dzieci i młodzieży szkolnej;
- ➔ działania na rzecz rozpowszechniania informacji o dostępnych instytucjach, w których można uzyskać pomoc w przypadku doświadczania przemocy domowej lub posiadania informacji o innej osobie doświadczającej przemocy; powinny one być również prowadzone zarówno wśród dzieci i młodzieży szkolnej

jak i dorosłych mieszkańców Gminy Żukowo;

- ➔ działania na rzecz zapobiegania agresji i przemocy oraz rozwiązywania konfliktów w szkołach; rozwijanie szkolnych rozwiązań w zakresie kontroli, profilaktyki i rozwiązywania problemu agresji wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- ➔ działania na rzecz edukacji wszystkich grup wiekowych w Gminie Żukowo z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poszerzania świadomości prawnej i umiejętności ochrony własnych danych w sieci, a także wskazywania instytucji pomocowych w sytuacji stania się ofiarą cyberprzemocy, przestępstwa internetowego;
- ➔ działania wspierające inicjatywy umożliwiania rozwijania różnorodnych pasji wśród dzieci i młodzieży szkolnej, promowanie innych rozrywek, niż spędzanie czasu przed komputerem,
- ➔ działania na rzecz motywowania rodziców do kontrolowania, z jakimi treściami ich dzieci spotykają się w sieci;
- ➔ działania profilaktyczne dotyczące hazardu, wpadania w uzależnienie od niego oraz możliwości uzyskania pomocy.

III. Podmioty i ich zadania wspierające rodzinę

Wspieranie rodzin znajdujących się w kryzysie oraz borykających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, należy do obowiązków jednostek samorządu terytorialnego i organów administracji rządowej. Oczywiście obowiązki te realizowane są we współpracy z innymi, jak na przykład: środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, zakładami opieki zdrowotnej, kościołami, związkami wyznaniowymi, czy też fundacjami i innymi organizacjami społecznymi.

System wsparcia rodzin musi być ukierunkowany przede wszystkim na potrzeby jego odbiorców – rodzin, a co najważniejsze – dzieci. Podstawą dobrego działania systemu jest reagowanie na pojawiające się trudności oraz dostosowywanie go do nich. Zgodnie z zasadą ponadsektorowej współpracy pomiędzy podmiotami, działanie systemu wspierania skupia się głównie na trzech obszarach: wspieraniu rodziny, wspierania systemu pieczy zastępczej oraz wspieraniu usamodzielniających się wychowanków pieczy zastępczej.

Na terenie Gminy Żukowo współpracuje ze sobą szereg podmiotów, których działania ukierunkowane jest na wspieranie rodzin i dzieci. Ich zadania z zakresu wspierania rodzin i systemu pieczy zastępczej realizowane są zgodnie z zasadą pomocniczości. Do podmiotów tych należą m. in.: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie, Urząd Gminy Żukowo, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żukowie, placówki oświatowo-wychowawcze, Policja, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Żukowo, organizacje pozarządowe, a także te działające na terenie całego Powiatu Kartuskiego, jak na przykład: Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach, Sąd Rejonowy w Kartuzach, Zespoły Kuratorskiej Służby Sądowej w Kartuzach, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, czy też Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach.

Wszelkie działania mające na celu wspieranie rodzin i dzieci w Gminie Żukowo oparte są przede wszystkim o ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Podczas planowania i wykonywania tych działań, konieczne jest branie pod uwagę podmiotowości rodzin, dzieci, a także prawo dzieci do:

- ➔ wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowywania dziecka poza rodziną – do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, jeśli jest to zgodne z dobrem dziecka;
- ➔ powrotu do rodziny biologicznej;
- ➔ utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów;
- ➔ stabilnego środowiska wychowawczego;
- ➔ kształcenia, rozwoju uzdolnień, zainteresowań i przekonań oraz zabawy i wypoczynku;
- ➔ pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia;
- ➔ ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w życie dziecka;
- ➔ informacji i wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości;
- ➔ ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem;
- ➔ poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej;
- ➔ dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Podstawową zasadą realizacji zadań związanych z wspieraniem rodziny, jest przede wszystkim kierowanie się dobrem dziecka. Bardzo ważne jest, aby w miarę

możliwości podczas podejmowanych działań wysłuchać dziecko - biorąc pod uwagę jego wiek i poziom dojrzałości. Wskazane jest, aby jeśli okoliczności na to pozwalają, uwzględnić zdanie dziecka na temat sytuacji, w której się znalazło. W szczególności sytuacja odebrania dziecka rodzicom biologicznym jest bardzo trudnym doświadczeniem, niejednokrotnie nawet traumatycznym. Często wiąże się ono z umieszczeniem go w nowym, nieznanym dla niego środowisku. Konieczne jest zatem przygotowanie dziecka na czekającą je zmianę, a także bardzo ważne jest płynne przeprowadzenie wszelkich działań. W tym miejscu szczególnie widoczne jest, jak bardzo istotne jest zaangażowanie podmiotów w cały proces, a także nacisk na sprawną i dobrą współpracę pomiędzy nimi. W tym celu właśnie wszelkie instytucje państwowe i nie tylko angażowane są w przygotowywanie różnego rodzaju procedur i programów, które mają na celu w sposób produktywny umożliwić udzielanie wsparcia rodzinom i dzieciom, a także jeśli zajdzie taka konieczność, doprowadzenie do jak najbardziej bezpiecznego odbioru dziecka z jego dotychczasowego środowiska i umieszczeniu go w pieczy zastępczej.

3.1 Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie zajmuje się udzielaniem mieszkańcom Gminy Żukowo pomocy w postaci finansowej, a także pomocy niepieniężnej.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa. Jej celem jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości (art. 2 ust.1 w/w ustawy). Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb oraz umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art.3 ust.1 w/w ustawy). Do zadań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej należy między innymi:

- ➔ opracowywanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych;
- ➔ sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;
- ➔ realizacja pracy socjalnej;
- ➔ realizacja zadań zleconych z zakresu administracji rządowej;

- ➔ realizacja zadań własnych gminy wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ➔ bezpośrednie i pośrednie udzielanie świadczeń – w tym organizowanie opieki w domu poprzez usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ➔ współpraca z innymi organizacjami i instytucjami, a w szczególności z lokalnym samorządem;
- ➔ aktywizowanie środowiska lokalnego;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 23 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- ➔ realizacja zadań wynikających z ustawy z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny;
- ➔ realizacja Programu „Posiłek w szkole i w domu”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje również wiele innych zadań, które wynikają z potrzeb lokalnych, diagnozy środowiska, rewitalizacji otoczenia oraz dążenia do poprawy jakości życia mieszkańców gminy.

Głównym celem pracy GOPS jest ograniczanie marginalizacji osób i rodzin, pomoc w radzeniu sobie z kryzysami z jakimi się mierzą, a także pomoc w zakresie zaspokajania potrzeb niezbędnych do życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Działania te prowadzone są na zasadzie pomocniczości, czyli przy wykorzystaniu zasobów rodziny i wspieraniu jej w podejmowaniu pracy nad poprawą własnej sytuacji, tj. wyjściu z kryzysu. Takie działania właśnie są pracą socjalną. Pracę socjalną prowadzi się z osobami i rodzinami. Ma ona na celu wzmocnienie zasobów rodzin oraz rozwijanie ich. Do zasobów takich należą na przykład: kompetencje wychowawcze, motywacja do zmiany, umiejętności, czy też wiedza. Działania w ramach pracy socjalnej to:

- ➔ interwencyjne działania zmierzające do zapewnienia bezpieczeństwa socjalno-bytowego osobom, rodzinom i dzieciom;
- ➔ rozmowy wspierające i motywujące do podejmowania aktywności i działań mających na celu przezwycięzenie trudnej sytuacji oraz wyjście z kryzysu rodziny, osoby;
- ➔ inicjowanie i organizowanie różnych form spędzania czasu wolnego;
- ➔ mobilizowanie Klienta do podtrzymywania kontaktu ze środowiskiem lokalnym, uczestniczenia w życiu społecznym;
- ➔ wskazywanie podmiotów działających na rzecz aktywizacji zawodowej, podejmowanie działań na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej Klientów;
- ➔ praca socjalna w oparciu o kontrakt socjalny (realizowanie poszczególnych ustaleń kontraktu socjalnego);
- ➔ informowanie o możliwych formach wsparcia tkwiących w otoczeniu o zasięgu lokalnym i poza lokalnym;
- ➔ projekty na rzecz świadczeniobiorców (napisanie projektu socjalnego i jego realizacja);
- ➔ współpraca ze służbami (m.in. oświata, ochrona zdrowia, sąd, policja, PCPR, ZUS);
- ➔ inicjowanie grup interdyscyplinarnych na rzecz wspólnego rozwiązania problemu Klienta;
- ➔ kierowanie Klientów do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pedagog, prawnik);
- ➔ wspieranie klienta w podtrzymywaniu i odbudowywaniu relacji rodzinnych, poszukiwanie możliwości powrotu do budowania prawidłowych relacji w rodzinach;
- ➔ pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, w tym pomoc w wypełnianiu dokumentów urzędowych;
- ➔ pomoc w uzyskiwaniu świadczeń: renta, emerytura, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

Praca socjalna z każdym Klientem wygląda inaczej, podobne problemy niejednokrotnie rozwiązywane są w inny sposób. Jest to kwestia indywidualnego podejścia do Klienta, rozpoznania jego motywacji i możliwości. Z tego względu katalog pracy socjalnej jest znacznie szerszy niż ten wykazany powyżej.

Praca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie obejmuje terytorialnie obszar gminy Żukowo. Ośrodek składa się z dwóch działów: Działu Pomocy Społecznej oraz Działu Świadczeń obejmujący sprawy Świadczeń Rodzinnych, Funduszu Alimentacyjnego, Karty Dużej Rodziny i Świadczeń Wychowawczych.

W ramach pracy Działu Pomocy Społecznej teren Gminy Żukowo podzielony został na 8 rejonów i każdy z nich prowadzony jest przez innego pracownika socjalnego. Praca z Klientami bardzo rzadko ogranicza się do jednego spotkania czy też rozmowy z nimi. Zazwyczaj jest to długofalowa współpraca, każdemu Klientowi należy poświęcić czas potrzebny do odpowiedniego poznania jego i jego rodziny, a zatem również do prawidłowego zdiagnozowania problemów, z którymi się zmierzają.

Tabela 3. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy GOPS w Żukowie w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin korzystających z pomocy	438	427	375
Liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy	633	595	520

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie

Analizując dane ilościowe przedstawiające liczbę korzystających z pomocy społecznej rodzin i osób, dostrzec można delikatną tendencję spadkową.

Praca z rodzinami – Klientami – rozpoczyna się od różnych zdarzeń, jak na przykład: wniosek rodziny, informacja ze szkoły, informacja z otoczenia, itp. Po odebraniu zgłoszenia/wniosku pracownik socjalny udaje się do miejsca zamieszkania rodziny w celu rozpoznania jej sytuacji. Przeważnie podczas wizyty przeprowadzany jest wywiad środowiskowy, podczas którego możliwe jest zdiagnozowanie problemu/kryzysu, z którym boryka się rodzina i nie może poradzić sobie z tym sama. Pierwsze spotkania i rozmowy z rodziną są bardzo ważne, ponieważ to one najczęściej rzutują na chęć współpracy rodziny z pracownikiem socjalnym. Prawidłowo przeprowadzona diagnoza rodziny pozwala na zaplanowanie i wdrożenie skutecznego planu pomocy rodzinie, który ma doprowadzić do zażegnania kryzysu w którym się znalazła, a tym samym jej usamodzielnienie. Podstawowym warunkiem uzyskania oczekiwanych efektów realizacji planu jest tworzenie go wraz z rodziną/Klientem i przy wyrażeniu jego zgody i chęci do podjęcia działań.

W innym wypadku szanse na poprawę, zmianę sytuacji rodziny/Klienta są nikłe. Problemy, kryzysy rodzin, z którymi spotykają się pracownicy socjalni są bardzo różne i o różnym nasileniu. Mieszkańcy Gminy Żukowo korzystają z pomocy społecznej tutejszego Ośrodka z wielu powodów.

Tabela 4. Przyczyny skorzystania z pomocy GOPS w Żukowie w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Ubóstwo	298	291	253
Sieroctwo	-	2	-
Bezdomność	28	31	31
Potrzeba ochrony macierzyństwa (w tym wielodzietność)	72 (72)	73 (63)	65 (63)
Bezrobocie	67	72	64
Niepełnosprawność	266	247	223
Długotrwała lub ciężka choroba	149	308	110
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	91	85	62
- w tym rodziny niepełne	55	51	35
- w tym rodziny wielodzietne	11	10	6
Przemoc w rodzinie	10	11	12
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	-	-	-
Alkoholizm	52	54	27
Narkomania	1	-	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	7	5
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	-	-	-
Zdarzenie losowe	2	7	10
Sytuacja kryzysowa	2	3	2
Klęska żywiołowa lub ekologiczna	-	-	-

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie

Z powyżej przedstawionych danych wynika jednoznacznie, że większość osób zgłaszających się po pomoc do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie,

robi to ze względu na problem ubóstwa, niepełnosprawności oraz długotrwałej lub ciężkiej choroby. Jest to od kilku lat niezmienna sytuacja. Na drugim miejscu w tym zestawieniu znalazły się: bezrobocie i alkoholizm, a także potrzeba ochrony macierzyństwa i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach wielodzietnych.

Jedną z dodatkowych form wsparcia rodzin i dzieci jest pomoc w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”. Dotyczy ona zarówno pomocy finansowej – zasiłki celowe z przeznaczeniem na zakup żywności i rzeczowej – produkty żywnościowe, a także w postaci bezpłatnego dożywiania dzieci i młodzieży w szkołach. Dożywianie prowadzone jest głównie w placówkach oświatowych znajdujących się na terenie Gminy Żukowo, jednak jeśli zachodzi taka potrzeba, wówczas bezpłatnym dożywianiem obejmowane zostają również dzieci i młodzież ucząca się poza jej terenem. Pokrywane są również koszty posiłków dzieci, które otrzymały pomoc w tej formie na wniosek dyrektora szkoły.

Tabela 5. Liczba rodzin korzystających z pomocy w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu” w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin	243	246	206
Liczba osób w rodzinach	582	481	538
W tym posiłki dla dzieci	245	219	170
Posiłki dla dzieci na wniosek dyrektora szkoły	29	15	22

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie

W zakresie swoich działań Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie skupia się na udzielaniu pomocy i aktywizowaniu rodzin i osób znajdujących się w różnych kryzysach, w tym w kryzysie bezdomności lub zagrożeniu bezdomnością. Kierowanie do placówek dla osób bezdomnych jest ostateczną formą udzielanego wsparcia, celem GOPS jest zminimalizowanie ilości udzielania wsparcia w postaci kierowania do tego rodzaju placówek, a większe skupienie się na pomocy poprzez na przykład finansowanie lub dofinansowanie wynajmu lokali mieszkalnych w celu nie wyrwania tych osób ze środowiska lokalnego. Pozwala to na ograniczenie powstawania barier społecznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie monitoruje również sytuację socjalną oraz zdrowotną samotnych osób zależnych – niepełnosprawnych i długotrwale lub ciężko chorych. Jeśli zachodzi taka potrzeba, wówczas zapewniona tym osobom zostaje opieka w miejscu ich zamieszkania w postaci usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych. W przypadku konieczności zapewnienia takim osobom całodobowej opieki, wówczas Ośrodek podejmuje działania w celu zabezpieczenia instytucjonalnej opieki całodobowej. Te formy pomocy dotyczą również dzieci i młodzieży niepełnosprawnej intelektualnie.

GOPS w Żukowie uczestniczył w partnerstwie z Powiatem Kartuskim w realizacji projektu „Rozwój usług społecznych na terenie powiatu kartuskiego” współfinansowanego przez Unię Europejską w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020 w ramach którego powstał i nadal funkcjonuje Klub Aktywności w Żukowie dla osób starszych i niepełnosprawnych mieszkańców gminy. Dodatkowo Ośrodek również w partnerstwie z Powiatem Kartuskim uczestniczy w projekcie „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego - Pokolenia” współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach którego istnieje możliwość udziału osób starszych i niepełnosprawnych w zajęciach prowadzonych w Klubie Aktywności w Chwaszczynie i Żukowie, uzyskania wsparcia psychologa, rehabilitanta oraz usług mobilnych. Dodatkowym mieszkańcom Gminy Żukowo mogą korzystać z rządowego Programu Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej oraz Programu – Opieka Wytchnieniowa, które finansowane są z Funduszu Solidarnościowego. Jest to oferta dla rodziców lub opiekunów osób niepełnosprawnych. Powyższe działanie polega na zabezpieczeniu opieki dla osób niepełnosprawnych oraz wsparciu członków rodziny w jej sprawowaniu. Realizacja tak licznych projektów i programów poszerza możliwości udzielania nieodpłatnej pomocy mieszkańcom Gminy Żukowo.

Dodatkowo Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie aktywnie uczestniczy w partnerstwie z Powiatem Kartuskim w realizacji projektu „Aktywizacja społeczno-zawodowa mieszkańców Powiatu Kartuskiego dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym – edycja II”. Głównym celem projektu jest aktywizacja społeczno-zawodowa osób w wieku produkcyjnym, które mają utrudniony dostęp do rynku pracy, są zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym, w tym osób niepełnosprawnych i osób z zaburzeniami psychicznymi, a także osób bezrobotnych. Ma się ona odbywać poprzez wzmacnianie poczucia własnej wartości

tych osób, wiary we własne siły, wypracowanie umiejętności pozwalających na pełnienie ról społecznych, nabywanie umiejętności zawodowych czy motywowanie do podnoszenia kwalifikacji.

Jednym z bardzo istotnych zadań w zakresie wspierania rodziny jest praca asystenta rodziny. Jak sama nazwa wskazuje, główną formą pracy asystenta rodziny jest asystowanie, tj. towarzyszenie, wspieranie rodziny. Asystowanie polega na obecności, uczestniczeniu, służeniu wsparciem poprzez wspieranie informacyjne, emocjonalne, instrumentalne, czasem rzeczowe rodziny w różnych czynnościach dnia codziennego. Jego praca nie zastępuje prowadzonej przez pracownika socjalnego pracy socjalnej, ale jest jej uzupełnieniem. Celem pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej, która pozwoli jej na prawidłowe wychowywanie dzieci. W sytuacji gdy dojdzie, mimo wszystko do czasowego umieszczenia dzieci poza rodziną biologiczną, praca asystenta z rodziną jest kontynuowana. Asystent rodziny współpracuje również z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej w celu wsparcia powrotu dziecka z pieczy zastępczej do rodzin biologicznych. Wspólne działania mają służyć szybkiemu powrotowi dziecka do domu.

Liczba rodzin objętych asystenturą w latach 2018-2020 kształtują się następująco:

- 2018 rok – 13 rodzin;
- 2019 rok – 18 rodzin;
- 2020 rok – 20 rodzin.

Z powyższego wynika, że z każdym rokiem przybywa rodzin wymagających wsparcia asystenta rodziny. Część z nich zostaje objęta asystenturą ze względu na zobowiązanie sądowe, natomiast część zostaje nią objęta na wniosek pracownika socjalnego lub na wniosek samej rodziny. Obecnie w GOPS w Żukowie zatrudnionych jest trzech asystentów, w tym jeden na umowę o pracę i dwóch na umowę zlecenie.

Asystenci rodziny w ramach swoich zadań:

- ➔ opracowują i realizują plany pracy z rodzinami za obopólną zgodą, we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikami socjalnymi;
- ➔ opracowują we współpracy z członkami rodziny i koordynatorem pieczy zastępczej plany pracy z rodziną, które są skoordynowane z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej;
- ➔ udzielają pomocy rodzinom w zakresie poprawy ich sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;

- ➔ udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych;
- ➔ udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów psychologicznych;
- ➔ udzielają pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi;
- ➔ wspierają aktywność społeczną rodzin;
- ➔ motywują członków rodzin do podnoszenia kwalifikacji zawodowych;
- ➔ udzielają pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej;
- ➔ motywują do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych;
- ➔ udzielają wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych;
- ➔ podejmują działania interwencyjne i zaradcze w sytuacji zagrożenia bezpieczeństwa dzieci i rodzin;
- ➔ prowadzą indywidualne konsultacje wychowawcze dla rodziców i dzieci;
- ➔ prowadzą dokumentacje dotyczącą pracy z rodziną;
- ➔ dokonują okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku;
- ➔ monitorują funkcjonowanie rodziny po zakończeniu pracy z rodziną;
- ➔ sporządzają na wniosek sądu, opinii o rodzinie i jej członkach;
- ➔ współpracują z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny;
- ➔ współpracują z zespołem interdyscyplinarnym lub grupą roboczą;
- ➔ realizują zadania określone w ustawie z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. 2020 poz. 1329);

Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” poszerza wachlarz zadań asystenta o koordynację wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza dla kobiet posiadających zaświadczenie o ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. W/w kobiety i ich rodziny mogą każdorazowo zgłosić potrzebę objęcia wsparciem asystenta

rodziny do gminy. Asystent rodziny – na wniosek - staje się koordynatorem działań pomocowych.

Częścią Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie jest również Dział Świadczeń, który zajmuje się przyjmowaniem i rozpatrywaniem wniosków o różnego rodzaju świadczenia finansowe:

- ➔ świadczenie wychowawcze;
- ➔ świadczenie z funduszu alimentacyjnego;
- ➔ zasiłek rodzinny wraz z dodatkami do zasiłku rodzinnego;
- ➔ zasiłek pielęgnacyjny;
- ➔ świadczenie pielęgnacyjne;
- ➔ zasiłek dla opiekuna
- ➔ specjalny zasiłek opiekuńczy;
- ➔ świadczenie rodzicielskie;
- ➔ jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka;
- ➔ jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

W Dziale Świadczeń GOPS w Żukowie składać można również wnioski o wydanie Karty Dużej Rodziny. Od roku 2019 istnieje możliwość uzyskania KDR dla rodziców posiadających rodziny wielodzietne, których dzieci są już dorosłe.

Tabela 6. Liczba wniosków w Dziale Świadczeń Rodzinnych i Funduszu Alimentacyjnego w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Świadczenie wychowawcze	4 692	7 764	1 232
Fundusz alimentacyjny	124	115	97
Świadczenia rodzinne ogółem	2 988	3 450	2 463
Zasiłek rodzinny z dodatkami	1 853	1 709	1 389
Pozostałe świadczenia rodzinne (w tym świadczenie rodzicielskie)	1 135 (113)	1 741 (118)	1 074 (108)
Karta Dużej Rodziny	156	149	103
Karta Dużej Rodziny tylko dla rodziców	-	653	103

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie

W roku 2020 został wydłużony okres zasiłkowy na składanie wniosków o świadczenie wychowawcze. Z tego właśnie wynika tak duża różnica w ilości złożonych wniosków o to świadczenie w porównaniu z innymi latami. W roku 2020 wpływały wyłącznie wnioski o nowe świadczenia, na przykład na nowonarodzone dzieci.

Polityka pomocy społecznej w Żukowie ukierunkowana jest na podejmowanie różnorodnych działań na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i ma na celu udzielenie im zarówno świadczeń jak i usług, które spowodują zmianę sytuacji społecznej i materialnej tych osób.

3.2 Urząd Gminy Żukowo

Urząd Gminy podzielony jest na 15 referatów oraz 8 samodzielnych stanowisk, które realizują przydzielone im zadania. W zakresie tych zadań znajdują się również te dotyczące wspierania rodzin. W Urzędzie Gminy Żukowo realizacją zadań związanych z wspieraniem rodzin oraz dzieci zajmuje się przede wszystkim Referat Oświaty i Zdrowia oraz Referat Urbanistyki i Nieruchomości.

Do zakresu zadań Referatu Oświaty i Zdrowia Urzędu Gminy w Żukowie należy wiele spraw dotyczących kwestii wspierania rodzin i dzieci. Jest to między innymi prowadzenie wszelkich spraw związanych z działalnością przedszkoli i szkół, w tym zapewnienie im środków finansowych oraz warunków do realizacji ich zadań dydaktycznych, wychowawczych, opiekuńczych i profilaktycznych oraz organizowanie nauczania integracyjnego.

Tabela 7. Ilość szkół na terenie Gminy Żukowo w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba przedszkoli	18	20	22
Liczba punktów przedszkolnych	7	7	7
Liczba szkół z oddziałami przedszkolnymi	13	13	13
Liczba dzieci uprawnionych do edukacji przedszkolnej (stan na 30.03 danego roku)	2 126	2 357	2 493
Liczba szkół podstawowych (w tym niepublicznych)	15 (2)	15(2)	15 (2)
Liczba szkół ponadpodstawowych	1	1	1

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo i strony internetowej Urzędu Gminy

W/w Referat zajmuje się również prowadzeniem spraw związanych z opieką nad dziećmi w wieku do 3 lat. W ramach tego zadania wypłacane jest świadczenie o nazwie „Bon opiekuńczy”. Jest to świadczenie, które przysługuje rodzicom korzystającym z usług żłobków i klubów dziecięcych. Dedykowane jest przede wszystkim dla rodziców pracujących, jednakże przysługuje również rodzicom niepodjęającym zatrudnienie ze względu na niepełnosprawność swoją lub dziecka, kontynuującym kształcenie się, odbywającym różnego rodzaju staże zawodowe, a także przebywającym w areszcie śledczym i zakładzie karnym. Do tego świadczenia uprawnione są również osoby samotnie wychowujące dzieci. Miesięczna wysokość świadczenia to: 220 zł na dzieci uczęszczające do żłobka i 120 zł na dzieci uczęszczające do klubu dziecięcego.

Tabela 8. Liczba przyznanych „Bonów opiekuńczych” w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Liczba rodzin	190	256	192
Liczba dzieci na które przyznano świadczenie	190	285	206

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Kolejnym zadaniem, które jest realizowane przez Referat Oświaty i Zdrowia jest rozpatrywanie wniosków o stypendia socjalne i zasiłki szkolne, a także wypłacanie ich. Jest to wsparcie finansowe dla uczniów wychowujących się w rodzinach mających trudną sytuację materialną.

Tabela 9. Liczba przyznanych stypendiów socjalnych i zasiłków szkolnych w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Stypendia socjalne	255	253	164
Zasiłki szkolne	2	2	0

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Burmistrz i Rada Miejska w Żukowie przyznają też stypendia za wybitne osiągnięcia dla uczniów, którzy uzyskują średnią ocen 5,0 lub wyższą oraz są laureatami różnych konkursów i olimpiad na szczeblu powiatowym, wojewódzkim bądź krajowym.

Tabela 10. Liczba przyznanych stypendiów Burmistrza i Rady Miejskiej w Żukowie w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Stypendia sportowe	79	65	65
Stypendia artystyczne	46	17	19
Stypendia naukowe	97	50	51

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Zgodnie z ustawą o systemie oświaty gmina zobowiązana jest również do zapewnienia dowozu do placówek oświatowych dzieciom i młodzieży niepełnosprawnej. Referat Oświaty i Zdrowia realizuje ten obowiązek przyznając dzieciom dowożenie do placówek oświatowych lub refundację kosztów dowożenia ich do tych placówek samochodem prywatnym przez ich rodziców.

Tabela 11. Ilość przyznanych dowozów i refundacji dowozów w latach 2018-2020

rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Ilość dowożonych dzieci do placówek oświatowych	50	53	56
Ilość refundacji kosztów dowozu samochodem prywatnym	28	36	38

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Jak widać z danych powyższej tabeli, z roku na rok zainteresowanie tą formą wsparcia jest coraz większe.

Referat Urbanistyki i Nieruchomości Urzędu Gminy w Żukowie zajmuje się między innymi wszelkimi kwestiami związanymi z mieszkaniami komunalnymi i socjalnymi. Jak wynika z Uchwały nr XXIV/259/2016 r. w sprawie przyjęcia „Wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Żukowo na lata 2016-2020”, w zasobie mieszkaniowym należącym do Gminy Żukowo nie wyróżnia się lokali socjalnych. Wszystkie gminne lokale mieszkalne mają charakter komunalny oraz związany z obecnym lub byłym wykonywaniem pracy zawodowej w opiece zdrowotnej lub oświacie.

Standard posiadanych przez Gminę Żukowo mieszkań jest różny, jednak w większości z nich uznawany jest za zadowalający. Przewaga lokali jest wyposażona w podstawowe media, wszystkie natomiast mają dostęp do bieżącej wody oraz kanalizacji lub sieci kanalizacyjnej. Mieszkania ogrzewane są w różny sposób: część z nich przez kotłownię gazową, część przez kotłownię na olej opałowy, a część przez etażowe

piece oraz piecyki gazowe, które są indywidualne w poszczególnych lokalach.

Tabela 12. Ilość posiadanych oraz zamieszkałych mieszkań komunalnych w latach 2018-2020

Rok wyszczególnienie	2018	2019	2020
Ilość posiadanych przez Gminę Żukowo mieszkań komunalnych	88	89	89
Ilość zamieszkałych mieszkań komunalnych w Gminie Żukowo	79	79	76

Źródło: Dane z Urzędu Gminy Żukowo

Innym zadaniem realizowanym przez Referat Urbanistyki i Nieruchomości, który z pewnością dotyczy kwestii wspierania rodzin jest przyznawanie i wypłacanie dodatków mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest rodzajem pomocy finansowej, która przeznaczona jest na pokrywanie opłat wynikających z utrzymywaniem zajmowanego lokalu mieszkalnego. Aby uzyskać dodatek mieszkaniowy należy spełnić trzy warunki:

- ➔ posiadanie tytułu prawnego do lokalu – najemca lub podnajemca lokalu mieszkalnego, posiadacz spółdzielczego prawa do lokalu, właściciel, itd. – mogą to również być osoby bez tytułu prawnego, które oczekują na lokal zamienny lub najem socjalny;
- ➔ spełnianie kryterium dochodowego – dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli w okresie 3 miesięcy poprzedzających datę złożenia wniosku średni miesięczny dochód na jednego członka gospodarstwa domowego wnioskodawcy nie przekroczył 40% w gospodarstwie jednoosobowym i 30% w gospodarstwie wieloosobowym, przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej, obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Za dochód uważa się dochód w rozumieniu art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych;
- ➔ spełnianie kryterium metrażowego – jest ono uzależnione od liczby osób zamieszkujących w lokalu. Dodatek mieszkaniowy przysługuje, jeżeli powierzchnia użytkowa lokalu nie przekracza normatywnej powierzchni o więcej niż jej 30% (lub 50% pod warunkiem, że udział pokoi i kuchni w powierzchni użytkowej tego lokalu nie przekracza 60%).

Wartości te przedstawione są w tabeli:

Ilość osób	Powierzchnia normatywna	Powierzchnia normatywna + 30%
1 osoba	35 m ²	45,50 m ²
2 osoby	40 m ²	52,00 m ²
3 osoby	45 m ²	58,50 m ²
4 osoby	55 m ²	71,50 m ²
5 osób	65 m ²	84,50 m ²
6 osób	70 m ²	91,00 m ²

Źródło: <https://bip.zukowo.pl/a,68447,informacja-jak-uzyskac-dodatek-mieszkaniowy.html>

O każdą kolejną osobę zamieszkującą w lokalu powierzchnia normatywna zwiększa się o 5m². Natomiast w przypadku zamieszkiwania w lokalu osoby z niepełnosprawnością poruszającej się na wózku inwalidzkim lub której niepełnosprawność wymaga zamieszkiwania w oddzielnym pokoju, możliwe jest zwiększenie powierzchni normatywnej o 15m².

Ilość przyznanych dodatków mieszkaniowych w Gminie Żukowo w latach 2018-2020 kształtuje się następująco: 2018 rok – 46, 2019 rok – 39, 2020 rok – 37. Jasno z tego wynika, że z roku na rok przyznawanych jest coraz mniej tego rodzaju świadczeń.

3.3 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żukowie działa na podstawie art. 4 ust.1 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii, a także na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Narkomanii z uwzględnieniem Narodowego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii jest zadaniem własnym gminy.

Zadania należące do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żukowie realizowane są w oparciu o Gminny Program Profilaktyki i rozwiązywania Problemów Alkoholowych, który jest każdego roku uchwalany przez Radę Miejską w Żukowo.

Do głównych zadań GKRPA należą przede wszystkim:

- ➔ zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych: obsługa punktu konsultacyjno-informacyjnego, przekazywanie informacji o prowadzonych profesjonalnych terapiach, motywowanie do leczenia,

- kierowanie na leczenie odwykowe oraz zajęcia terapeutyczne;
- ➔ zapewnianie rodzinom osób uzależnionych pomocy prawnej, psychospołecznej oraz ochrony przed przemocą: zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego, przyjmowanie zgłoszeń o nadużywaniu alkoholu i doprowadzaniu przez to do rozpadu życia rodzinnego, rozmowy i pouczanie osób uzależnionych o konieczności zaprzestania tych działań, kierowanie na badanie przez biegłego w celu uzyskania opinii o uzależnieniu danej osoby, przygotowywanie dokumentacji potrzebnej do postępowania sądowego;
  - ➔ szerzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej o charakterze profilaktycznym – w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym również prowadzenie świetlic wsparcia dziennego i socjoterapii;
  - ➔ nadzorowanie ograniczeń dostępności alkoholu, w tym opiniowanie wniosków o wydanie zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, a także kontrolowanie przestrzegania zasad i warunków wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
  - ➔ współpraca oraz wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, które działają na rzecz rozwiązywania problemów alkoholowych.

Ilość wniosków o przymusowe leczenie, które wpłynęły do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Żukowie w latach 2018-2020 kształtuje się następująco: 2018 rok – 18 wniosków, 2019 rok – 6 wniosków, 2020 rok – 8 wniosków. Liczba wniosków na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się prawdopodobnie z uwagi na łatwy dostęp do placówki NZOZ Ośrodka Terapii i Profilaktyki Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Żukowie, który oferuje konsultacje, psychoterapię indywidualną i grupową, warsztaty, treningi, maratony dla osób uzależnionych od alkoholu, konsultacje psychiatryczne, terapię antynikotynową. Na terenie gminy Żukowo funkcjonuje 13 świetlic wsparcia dziennego i socjoterapii dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, które finansowane są ze środków gminy pochodzących ze sprzedaży napojów alkoholowych. W zajęciach prowadzonych przez świetlice uczestniczyło:

- ➔ 2018 rok – 236 dzieci;
- ➔ 2019 rok – 230 dzieci;
- ➔ 2020 rok – 175 dzieci.

3.4 Placówki oświatowo-wychowawcze

Placówki oświatowo-wychowawcze to nic innego jak wszelkiego rodzaju szkoły i przedszkola. Ich działalność jest niewątpliwym wsparciem rodziców w zakresie obowiązków wychowawczych. Mają one zapewniać dzieciom i młodzieży szkolnej możliwości wszechstronnego rozwoju w wielu wymiarach: intelektualnym, psychicznym, społecznym, zdrowotnym, estetycznym oraz moralnym. Wszystko to odbywa się w placówkach oświatowo-wychowawczych poprzez umożliwianie uczniom rozwijania zainteresowań, poszerzanie i uzupełnianie ich wiedzy, łączenie nauki z zabawą, uczenie demokratycznych form podejmowania decyzji, a także poprzez wprowadzanie do atrakcyjnych sposobów spędzania czasu wolnego.

Poza podstawowym zadaniem edukacyjnym placówek oświatowo-wychowawczych, do ich głównych kierunków działań należą również:

- ➔ zadania ogólnowo-wychowawcze: diagnozowanie sytuacji zagrożenia niedostosowaniem społecznym w rejonie placówki; monitorowanie realizacji obowiązku szkolnego; udzielanie wsparcia uczniom w zakresie wyboru dalszego kierunku kształcenia; wspieranie rodziców uczniów w rozwiązywaniu trudności wychowawczych;
- ➔ profilaktyka wychowawcza i wsparcie psychologiczno-pedagogiczne: rozpoznawanie i monitorowanie problemów, z którymi borykają się uczniowie; zapewnianie uczniom i ich rodzicom pomocy w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, a także motywowanie ich do korzystania z pomocy specjalistów zajmujących się dotykającymi ich problemami; zapewnianie uczniom z różnego rodzaju trudnościami i problemami opieki w świetlicy szkolnej; prowadzenie działań profilaktycznych, w tym promowanie zdrowego stylu życia; stała współpraca z poradnią psychologiczno-pedagogiczną, a także innymi instytucjami, które wspomagają działania szkoły;
- ➔ wsparcie materialne: informowanie uczniów oraz ich rodziców o możliwościach uzyskania pomocy materialnej jeśli tego potrzebują; organizowanie pomocy materialnej dla uczniów w ramach własnych możliwości.

Praca placówek oświatowo-wychowawczych jest ściśle związana z podejmowaniem działań na rzecz wspierania dzieci i młodzieży, a także ich rodzin. Wachlarz zadań jest uzależniony od zdiagnozowanych potrzeb uczniów.

3.5 Komisariat Policji

Komisariat Policji w Żukowie czynnie uczestniczy m. in. w działaniach na rzecz zapewniania i zwiększania bezpieczeństwa rodziny i dzieci.

Funkcjonariusze Policji w Żukowie starają się zapewniać bezpieczeństwo na drogach, a w szczególności bezpieczeństwo dzieciom w drodze do i ze szkoły. Dodatkowo funkcjonariusze współpracują z pedagogami szkolnymi i wspólnie co jakiś czas organizują spotkania Policji z uczniami w celu przypominania im o różnego rodzaju zasadach bezpieczeństwa i nie tylko.

Funkcjonariusze Policji, a w szczególności Dzielnicy współpracują również z pracownikami socjalnymi. Jest to szczególnie istotne podczas prowadzenia Procedury Niebieskiej Karty w rodzinach, w których istnieje podejrzenie stosowania przemocy. Policjanci są członkami Grup Roboczych w ramach funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Gminie Żukowo.

Komisariat Policji w Żukowie podejmuje interwencje w zakresie wszelkich spraw dotyczących zagrożenia bezpieczeństwa rodziny, a tym bardziej dzieci. Znacząca większość zakładanych Niebieskich Kart w Gminie Żukowo wpływa do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy właśnie z Komisariatu Policji w Żukowie i kształtuje się to następująco:

- ➔ 2018 rok – 41 na 52 „Niebieskie Karty” zostały założone przez KP Żukowo;
- ➔ 2019 rok – 52 na 69 „Niebieskich Kart” zostały założone przez KP Żukowo;
- ➔ 2020 rok – 38 na 51 „Niebieskich Kart” zostały założone przez KP Żukowo.

3.6 Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

W związku z koniecznością realizacji zadań, które wynikają z Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, Zarządzeniem nr 131/2011 Burmistrza Gminy Żukowo z dnia 16 listopada 2011 r. w sprawie powołania zespołu interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, powołany został Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Żukowo, a jego zadaniem jest koordynowanie działań przedstawicieli różnych podmiotów i specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, a także ich integrowanie.

W Gminie Żukowo realizowany jest Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025, który został przyjęty

Uchwałą nr XXIX/377/2020 Rady Miejskiej w Żukowie z dnia 29 grudnia 2020 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Żukowo na lata 2021-2025. Został on przygotowany we współpracy instytucji działających na terenie Gminy Żukowo, a także regionalnych partnerów działających w systemie profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, pozwala to na zaplanowanie i podejmowanie wieloaspektowych i wielokierunkowych działań przez te podmioty. Koordynatorem tego Programu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie.

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie są ściśle powiązane z zadaniami należącymi do sektora pomocy społecznej. To Ośrodki Pomocy Społecznej zajmują się obsługą organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego. Pracownicy socjalni stanowią podstawę składów Grup Roboczych, które pracują bezpośrednio z rodziną dotkniętą przemocą, a także zajmują się prowadzeniem dokumentacji związanej z wszelkimi podejmowanymi działaniami oraz koordynacją spotkań i działań. Jest to trudne zadanie biorąc pod uwagę obciążenie pracowników socjalnych innymi zadaniami. Bardzo istotne jest zatrudnienie odpowiedniej liczby specjalistów, aby każda rodzina tego potrzebująca otrzymała pomoc i wsparcie na jak najwyższym poziomie. W celu zapewnienia rodzinom odpowiedniego wsparcia konieczne jest poświęcenie im czasu, którego pracownikom obłożonym dużą ilością obowiązków może brakować.

Praca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Żukowo w znacznej mierze jest ściśle związana z prowadzeniem Procedury Niebieskiej Karty w rodzinach, w których istnieje podejrzenie występowania przemocy. W ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego powołuje do pracy Grupy Robocze, które pracują z poszczególnymi rodzinami w celu rozwiązania dotyczących je problemów związanych z występowaniem w nich przemocy. W spotkaniach Grup Roboczych biorą udział specjaliści: pracownicy socjalny, dzielnicowi, psycholog, a także w zależności od sytuacji rodziny – kuratorzy sądowi, pedagodzy szkolni lub inni przedstawiciele placówek oświatowych, przedstawiciel GKRPA, itd.

Z przeprowadzanych badań wśród mieszkańców Gminy Żukowo, a także z posiadanych danych liczbowych dotyczących prowadzonych procedur dotyczących przemocy w rodzinie wynika, że jest to wciąż poważny problem, który występuje w stosunkowo wielu rodzinach.

Tabela 13. Dane dotyczące pracy ZI oraz GR w latach 2018-2020

Rok		2018	2019	2020
wyszczególnienie				
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego		4	4	3
Liczba rodzin objętych wsparciem ZI		52	69	51
Liczba utworzonych Grup Roboczych		52	69	51
Liczba posiedzeń GR		222	221	177
Liczba rodzin objętych wsparciem GR		90	95	103
Liczba dzieci odebranych z art. 12a		2	0	2
Liczba osób uczestniczących w programach terapeutycznych		2	0	4
Liczba grup wsparcia		1	1	1
Liczba rodzin objętych Procedurą Niebieskiej Karty		90	95	103
Liczba wszczętych w danym roku Procedur NK		52	69	51
Liczba zakończonych spraw z powodu	ustania przemocy	31	32	37
	braku zasadności	18	11	20

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żukowie

Praca z rodzinami, w których występuje przemoc wiąże się z bezpośrednim kontaktem zarówno z osobami doświadczającymi przemoc, jak też z osobami ją stosującymi. Bardzo istotne jest posiadanie jak najszerszego wachlarza możliwości pracy z tymi osobami. Na chwilę obecną sprawcy przemocy kierowani są do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dedykowanych właśnie dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Osobom doświadczającym przemocy domowej oferuje się natomiast uczestnictwo w spotkaniach grupy wsparcia. Są one prowadzone przez psychologa-psychoterapeutę i odbywają się raz w miesiącu. Dodatkowo w zależności od potrzeb odbywają się indywidualne konsultacje z psychologiem dla osób wymagających takiej formy wsparcia.

Problem przemocy domowej niejednokrotnie wiąże się z alkoholem i uzależnieniem od niego. Z tego powodu NZOZ Ośrodek Terapii i Profilaktyki Uzależnienia od Alkoholi i Współuzależnienia w Żukowie również realizuje zadania z tym związane. Istnieje tam możliwość przejścia potrzebnej terapii i uzyskania wsparcia w procesie wychodzenia z problemu przemocy domowej.

Gmina Żukowo w swoich zasobach posiada również lokal, który przeznaczony ma być do użytku jako mieszkanie interwencyjne. Na chwilę obecną nie jest ono wyposażone na tyle, aby można je było wykorzystywać. Warto jednak podjąć działania

na rzecz doprowadzenia do takiej możliwości. Posiadanie takiego lokalu miałyby istotny wpływ na ofertę pomocową szczególnie dla rodzin doświadczających problemu przemocy domowej.

IV. Cele i efekty Programu

4.1 Cele Programu

Podstawowym celem Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 jest udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia rodzinom z Gminy Żukowo, które mają trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, a także zapobieganie powstawaniu takich trudności poprzez działania profilaktyczne.

Jako główne cele Programu uznać należy kilka zadań:

- ➔ dalsze podnoszenie poziomu i jakości współpracy pomiędzy wszystkimi działającymi na rzecz rodzin i dzieci instytucjami;
- ➔ wypracowywanie zasad współpracy pozwalających na jak największe skrócenie czasu załatwiania spraw dotyczących wspierania rodzin i dzieci;
- ➔ stałe podnoszenie kwalifikacji, poziomu wiedzy specjalistów pracujących na rzecz rodzin i dzieci;
- ➔ stałe monitorowanie sytuacji mieszkańców Gminy Żukowo oraz reagowanie na zmieniające się ich potrzeby;
- ➔ podejmowanie działań na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców;
- ➔ zwiększanie dostępu do żłobków i przedszkoli dla rodzin;
- ➔ dążenie do powstawania podmiotów skupiających się na wspieraniu osób z trudnościami w integracji ze społeczeństwem;
- ➔ dążenie do powiększania wachlarza oferty pomocowej dla rodzin dotkniętych problemem przemocy domowej.

4.2 Przewidywane efekty Programu

Efektem Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 ma być zintegrowanie działań wszystkich podmiotów, które w ramach powierzonych im zadań mają wspierać rodziny. Ma to pozwolić na coraz bardziej efektywną i wielopoziomową pracę z rodzinami, poszerzanie możliwości udzielania wsparcia rodzinom, a przede wszystkim dzieciom, które znalazły się w sytuacji trudnej. Praca z rodzinami borykającymi się z kryzysem powinna być profesjonalna, wieloaspektowa i płynna, a przede wszystkim dająca realną szansę na wyjście z trudnej sytuacji.

V. Realizatorzy i partnerzy programu

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu swoich funkcji, a także organizacji pieczy zastępczej w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego i organach administracji rządowej.

Koordynatorem realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żukowie. Realizacja niniejszego Programu zaplanowana została na lata 2021-2023.

Zaplanowane zadania i działania będą realizowane przez opisane wcześniej podmioty. Każdy podmiot wykonywał będzie zadania, które przydzielone mu zostały ze względu na jego kompetencje. Ponadto, realizacja Programu odbywać się będzie we współpracy tych podmiotów, a także we współpracy z innymi: środowiskiem lokalnym, sądami, organizacjami pozarządowymi i społecznymi, a także podmiotami i osobami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodzin.

VI. Zasady finansowania i koszty programu

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Żukowo, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł. Zgodnie z zapisem ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jednostki samorządu terytorialnego mogą otrzymywać dotacje celowe z budżetu państwa na dofinansowanie zadań własnych z zakresu realizacji zadań wspierania rodziny oraz systemu pieczy zastępczej.

VII. Monitoring, ewaluacja programu

Realizacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021-2023 oparta jest o stałą współpracę pomiędzy instytucjami, organizacjami, stowarzyszeniami i wszelkimi innymi podmiotami. Dotyczy to nie tylko realizacji planowanych i podejmowanych działań, ale także prowadzenia ich monitoringu i poddawania ewaluacji. Ma to służyć przede wszystkim ciągłemu doskonaleniu istniejących już procedur i programów, a także lepszemu planowaniu kolejnych.

Skuteczność podejmowanych działań w ramach Programu poddawana będzie ewaluacji głównie w oparciu o analizę osiągniętych wskaźników realizacji ustalonych w nim celów.

Monitorowanie i ewaluacja Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo w latach 2021-2023 odbywać się będzie poprzez przedkładanie Radzie Miejskiej Żukowa za pośrednictwem Burmistrza Gminy Żukowo, rocznego sprawozdania z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny, które zostanie sporządzone na podstawie corocznej oceny zgodności stanu faktycznego z założonymi wskaźnikami. Powyższe sprawozdanie składane będzie Burmistrzowi Gminy Żukowo w terminie do 31 marca każdego roku.

Uzasadnienie

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny oraz systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny. Natomiast stosownie do 179 ust. 2 w/w ustawy rada gminy uchwała gminne programy wspierania rodziny biorąc pod uwagę potrzeby związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2021 - 2023 stanowiący załącznik do projektu uchwały, zwany dalej „Programem” zakłada kontynuację zadań realizowanych przez Gminę Żukowo w latach 2018-2020, określonych przez Radę Miejską w Żukowie uchwałą Nr LIV/696/2018 z dnia 26 czerwca 2018 roku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Żukowo na lata 2018-2020.

Gminny Program jest spójny m.in. z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Żukowo na lata 2017-2022. Określa zadania w zakresie wspierania rodziny oraz zapobiegania jej dysfunkcji. Przedstawia katalog działań, których celem jest stworzenie jednolitego i profesjonalnego systemu pomocy dla rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wymagających wsparcia w pełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Mając na uwadze powyższe, podjęcie niniejszej uchwały jest w pełni uzasadnione. Pod względem finansowym, część działań wymaga środków własnych, a część wspierana będzie w ramach innych programów i źródeł finansowania.